

GENESIS 40

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

De schenker en de bakker, wie heeft niet als kind het verhaal over hun dromen voorbij zien komen, als volwassene in preken, op schilderijen in de kunst.

En vast ook wel eens een uitleg gehoord

In de trant dat de schenker en de bakker staan voor twee typen van mensen

De schenker is iemand die schenkt, iemand die zichzelf dus in liefde uitstort.

Voorbeeld van een rechtvaardige. Helemaal op de ander gericht.

En de bakker is een melige man, die met het deeg alles naar zich toe kneedt.

Hij is dus ik-gericht.

Logisch toch dat de schenker gratie kreeg en de bakker werd veroordeeld.

Want de schenker is dienstbaar en de bakker inhelig en heeft een dik ego.

Een dominee in Amsterdam eindigde een preek hierover met de woorden: O, Here, hang alle bakkers op! Amen

Dat bracht aardig wat verhitte gemoederen teweeg!

Want je zal maar bakker zijn...de Visser, Bienefelt, van Helden, Koese, van Harberden, vd Spoel, Akershoek

Het is ook een beetje ver gezocht...

Waarom moest de bakker het ontgelden en de schenker niet.

Is dat misschien kritiek op de piramide samenleving in Egypte? **Dia 1**

Er was in Egypte toch een heilige orde, een hiërarchie van standen en beroepen?

De Farao en zijn vrouw alleen aan het hoofd en de miljoenen slaven onderaan.

En de bakker zat ook richting de top, want die is bezig met het heden, met het dagelijks brood, de zichtbare zaken die broodnodig zijn. Brood gaat voor alles.

En de schenker van de wijn, heeft meer een symboolfunctie, die verwijst naar het feest, een extraatje, een luxe. En luxe kan desnoods geschrapt worden.

Maar de keuze van de God van Israël is natuurlijk omgekeerd.

Bij Hem worden de eersten -de bakkers- toch de laatsten en de laatsten -de schenkers- de eersten.

Kains offer wordt toch afgewezen en dat van Abel gehonoreerd, Izaak is de zoon van belofte, gaat voorop, terwijl Ismael, de zelf verwekte op plaats twee komt; Esau, de oudste, wordt opzij gezet, maar God laat Jakob de jongere voorgaan.

Een prachtige preek wordt het.

Wat in Egypte in aanzien is, de bakker, wordt door God vernederd en wat niet in aanzien is, de mindere, de schenker, wordt door God verhoogd.

Niet de zorgen van het dagelijks brood, maar het feest gaat bij God voorop.

In Israël wordt ook eerst wijn gedronken voordat er gegeten werd,

Het evangelie begint met de bruiloft te Kana waar de wijn overvloedig vloeit en daarna komt de wonderbare spijziging.

Zonder het feest, dat een vooruitzien is naar het rijk van God, verzanden wij in de dingen van de dag, het dagelijks brood en daar moeten we juist vanaf.

Gemeente: richt u niet op het heden, het zichtbare - God ziet daar aan voorbij!

Richt u op Gods toekomst, op het feest. Amen!

Of zit er toch een andere boodschap in de dromen van de schenker en de bakker?

Twee heren, een schenker en een bakker zitten gevangen. **Dia 2**

Ze krijgen een speciale detentie en Jozef is voor hen verantwoordelijk.

Een hotel zal het niet geweest zijn, eerder een inferno, een hel.

Wat hebben ze misdaan? We weten het niet.

Een Joodse traditie zegt, dat de schenker vergeten was een vlieg in Farao's wijn eruit te halen en weer een ander heeft het over een poging tot vergiftiging.

En de bakker zou per ongeluk een steentje in het brood hebben mee gebakken, terwijl een ander zegt dat hij gepoogd heeft een aanslag te plegen.

Maar we weten het niet, het zijn latere verhalen.

Er staat alleen dat ze zich schuldig maakten aan een vergrijp tegenover hun heer en dat de farao daarom woedend was.

Beide heren dromen op een dusdanige wijze dat het hen niet loslaat:

De schenker: ik zag een wijnstok met drie ranken en ik nam de trossen rijpe druiven en perste ze uit en gaf de beker aan Farao.

De bakker: ik zag mezelf met drie manden met wit brood op het hoofd en in de bovenste mand zat brood van de fijnste kwaliteit voor de Farao, maar de vogels aten het op.

Jozef gaat hun droom verklaren: in beider droom komt het getal drie voor. Het getal van een wending, een keer in het lot.

Jozef verbindt dat met de termijn van drie dagen, en dat wil zeggen dat na drie dagen de farao beide mannen een hoge plaats zal geven.

Voor de schenker zal die hoge plaats betekenen dat hij weer aan het werk kan gaan, maar voor de bakker zal de hoge plaats betekenen, dat hij onthoofd zal worden en aan een paal gehangen.

Verschrikkelijk! Zonder een gram emotie vertelt Jozef dat aan beide heren.

We horen niet dat hij blij is voor de een en verdrietig om de ander.

Het wordt uitgesproken als een kil vonnis: de een gratie, de ander oordeel.

Maar wat Jozef doet is de volstreckte willekeur blootleggen, die er blijkbaar in Egypte heerst onder het regime van de Farao.

Jozef laat alleen maar zien hoe je bent overgeleverd aan de grillen van een dictatuur.

Nog drie dagen zegt Jozef tegen de schenker en dan zal de Farao op het feest van zijn verjaardag u een hoge plaats geven en u zult weer de schenker van de koning zijn.

Waarom? Niemand zal het weten. Zo gaat het toe!

Nog drie dagen zegt Jozef tegen de bakker, dan zal Farao u een hoge plaats geven en u zult hangen.

Waarom? Niemand zal het weten. Zo gaat het toe.

Zo willekeurig gaat het toe in Egypte!

Het niets ontziende noodlot heerst daar; gratie voor de een en oordeel voor de ander.

Vandaag de dag is het niet veel anders in veel landen, in veel mensenlevens.

En denk dan niet alleen aan Wit-Rusland, Noord Korea, China en ...

Maar denk ook aan de algoritmes in computersystemen bij ons.

Hoe ontkom je aan de toeslagenaffaire?

Voel je je als Groninger nog gehoord in Den Haag?

Ben je als Limburger gesteund na die overstromingen?

Hoe voel je je als Zeeuw als je een marinierskazerne is beloofd die er toch weer niet komt?

Mensen hebben het gevoel dat over hen beslist wordt. Dat hun leven vol willekeur is.

Jonge meisjes en vrouwen ervaren dat ook als ze hun droom willen verwezenlijken in een zangcontest maar ten prooi vallen aan misbruik **Dia 3**

Wat een willekeur!

De een heeft een lang leven met luxe erbij en de ander komt gewoon niet aan een normaal bestaan toe.

Wie maar even de beelden van de gevolgen van een vulkaan of orkaan ziet, of een verschrikkelijke oorlog in Jemen denkt al: waarom ik zus en waarom zij zo?

Sultans hebben hele wagenparken met de duurste auto's en mooie huizen en luxe speeltjes, eigen vliegtuigen....En in Afrika hebben ze geen kans om voedsel te verbouwen. Waarom?

Het enige antwoord is dat het in onze wereld nog Egyptisch toegaat, willekeurig, faraonisch en dat de God van Israel nog een strijd voert om alles op orde te krijgen.

En in die strijd worden u en jij en ik betrokken.

Daarom doet Jozef een appèl op de schenker als hij zegt: ik hoop dat u aan mij zult denken als het u straks goed gaat en dat u mij een dienst wilt bewijzen door de aandacht van de Farao op mij te vestigen zodat ik vrijkom. Want ze hebben me eerst ontvoerd en daarna in de kerker gezet. **Dia 4**

Jozef doet in het inferno, de hel van de Egyptische gevangenis een beroep op menselijkheid, een beetje hemel op aarde. Als een begin van barmhartigheid.

Maar wat doet de schenker? Aan het einde van het verhaal staat: de schenker dacht echter niet mee aan Jozef. Hij vergat hem.

En hoeveel mensen maken dat niet mee? Dat anderen, die zij een dienst hadden bewezen, hen vergeten!

Waar zijn ze nu, de mensen met wie ik altijd samenwerk? Terwijl ik thuis zit met een burn out? Waar zijn mijn vrienden en familieleden nu mijn man of vrouw er niet meer is? Waar zijn mijn vrienden nu ik gescheiden ben? Ik was er altijd voor hen.

Lieve mensen: Egypte is nog steeds onder ons en medemenselijkheid, liefde, aandacht, recht is soms ver te zoeken.

Is er nog iemand die aan ons denkt? Roepen buitenlandse slaven in Qatar die ons een prettig wereldkampioenschap voetbal moeten bezorgen.

Denk aan mij, smeekt Jozef...

Denk aan mij! klonk het eeuwen later uit de mond van een gehangene, die hing aan een paal, een kruis: Jezus denk aan mij als u in uw koninkrijk komt, smeekte de moordenaar aan het kruis.

En hij werd niet vergeten: Vandaag nog zal je met mij in het paradijs zijn, zei Jezus tot hem.

In Jezus komt het verhaal van al die schenkers en bakkers die wij zijn, samen

In Jezus kwam God ten laatste naar ons toe en nam uiteindelijk de allerlaatste plek in, aan het kruis.

Hij kreeg een hoge plaats: de mensenzoon moet hoog verheven worden - dat is de schenker - maar aan een kruis - dat is de bakker.

Genade en oordeel ineen, schenker en bakker in een. Hij hangt er voor schenkers en bakkers.

Lijkt het verhaal van Jozef niet op Jezus?

Beiden kregen ze tegenstand van hun broeders, beiden zijn ze verkocht voor een handvol zilverlingen, beiden neergedaald, terecht gekomen in een put, een groeve, afgedaald in het rijk der doden, de één in Egypte, de ander in de dood; beiden uiteindelijk verhoogd, zetelend aan de rechterhand van de Machtige, de één aan de rechterhand van de Farao, de ander aan de rechterhand van God.

Jezus, is zijn leven niet spijs en de drank, brood en wijn voor ons allen?

God gedenkt ons - Hij heeft de wereld lief. Denken wij ook aan Hem en aan elkaar?

Gedenken wij ook de minste van de mensen?
Dan wordt het inferno een paradijs, de hel een hemel, Egypte beloofd land!

Amen